

Metodický list pro učitele: První stupeň ZŠ

Téma hodiny: Život školy v datech – Jak funguje školní systém

Cílová skupina: 4. a 5. třída ZŠ

Časová dotace: 45 minut

Cíle hodiny:

1. Žák pochopí, k čemu slouží informační systém ve škole a jaká data uchovává.
2. Žák rozumí pojmu „uživatelská role“ (žák vidí v systému něco jiného než učitel nebo ředitel, případně správce systému).
3. Žák dokáže ovládat základní funkce webové aplikace (orientace v menu, čtení dat, odeslání zprávy).

Postup přípravy (před hodinou):

1. Přihlaste se do EduStack IS jako *správce systému*.
2. V sekci „Testovací data“ vygenerujte cvičnou školu s fiktivními uživateli na jedno kliknutí.
3. Připravte si papírové kartičky s přihlašovacími údaji (e-mail a heslo) pro tři různé role: **Student, Učitel, Ředitel** (PRINCIPAL). Případně studenti mohou využít zrychlené přihlášení.
4. Vytiskněte pracovní listy pro žáky. Každý žák (nebo dvojice u jednoho PC) dostane jednu roli a k ní odpovídající list.

Průběh hodiny:

- **Evokace (10 min):** Vysvětlíte žákům, co je to informační systém. Přirovnějte ho k obrovskému chytrému šanonu, který má paměť a eviduje známky, rozvrhy a docházku všech lidí ve škole. Zeptejte se dětí: *„Když dostanete jedničku, kde přesně bydlí?“*
- **Samostatná práce (20 min):** Žáci pracují podle svého zadání v pracovních listech a zkoumají systém pod přidělenou rolí jako detektivové. Učitel chodí po třídě a pomáhá s navigací v systému.
- **Reflexe (15 min.):** Společná diskuze. Zeptejte se „Ředitelů“, co viděli, a porovnejte to s tím, co viděli „Studenti“. Vyhodnoťte odpovědi v pracovních listech podle klíče. Po hodině testovací školu ze systému smažte.

Vysvětlení pojmů (Slovníček pro žáky):

- **Informační systém (IS):** počítačový program, který pomáhá organizaci (škole, bance) udržovat pořádek ve všech datech. Bez něj by škola měla stohy papírů a nikdo by nic nenašel.
- **Uživatelská role:** Ochranný plášť uživatele. Určuje, jaká „dvířka“ se mu v programu otevřou a jaká tlačítka uvidí.
- **Dashboard (Nástěnka):** Úvodní obrazovka ihned po přihlášení, kde jsou ty nejdůležitější přehledy a čísla.

Pracovní list 1: Průzkumník a tajemství rolí

Jméno:

Tvá role v systému: 🧑 STUDENT

Tvůj úkol: Přihlaš se do informačního systému EduStack pomocí informací od učitele. Právě ses stal studentem v digitální škole. Jsi detektiv, tak vše pořádně prozkoumej!

- Krok 1:** V levém menu klikni na **Rozvrh**. Jaký předmět máš ve středu ve 3. vyučovací hodině?

- Krok 2:** Běž do sekce **Klasifikace** (Známky). Z jakého předmětu máš zatím nejlepší známku?

- Krok 3:** Otevři záložku **Zprávy**. Najdi v systému nějakého svého spolužáka nebo učitele a pošli mu milou zkušební zprávu.

🧠 **Otázka pro tebe:** Rozhlédni se pozorně po menu na levé straně a po obrazovce. Můžeš ty jako žák někde smazat celou školu nebo si sám změnit svoji špatnou známku na jedničku? Zakroužkuj: [ANO / NE]

Proč myslíš, že to systém běžnému žákovi prostě nedovolí?

Pracovní list 2: Den v roli učitele

Jméno:

Tvá role v systému: 🧑 UČITEL

Tvůj úkol: Tvá škola dnes potřebuje pomoci a ty musíš zvládnout práci pedagoga u počítače. Přihlas se do systému pomocí kartičky. Hodina právě začíná!

- Krok 1:** Zápis do elektronické třídní knihy. Najdi v menu záložku **Třídní kniha (White Book)**. Vyber aktuální hodinu a do poznámky stručně zapiš, jaké učivo se dnes probíralo (např. *Vysočina, Sčítání zlomků atd.*).
- Krok 2:** Je čas rozdávat známky! Běž do sekce **Klasifikace**. Vyber ze seznamu své třídy jednoho žáka a zadej mu jedničku. Jako *popis* napiš: „Za velkou aktivitu v hodině“.
- Krok 3:** Zkontroluj docházku. Běž do modulu **Docházka** a zkus někoho ze třídy označit jako „Nepřítomen“ (omylem ráno zaspal).

🧠 **Otázka pro tebe:** Jako učitel krásně vidíš všechny známky svých žáků. Zkus se ale v systému podívat na známky dětí z cizí třídy, kterou ty podle rozvrhu vůbec neučíš. Jde to? [ANO / NE] Proč myslíš, že je systém nastavený tak přísně, že učitel vidí jen a pouze „své“ žáky?

Pracovní list 3: Pan ředitel a celá škola

Jméno:

Tvá role v systému: 👑 ŘEDITEL ŠKOLY

Tvůj úkol: Dnes řídíš úplně celou školu ty! Máš nejvyšší práva v programu. Přihlas se pomocí údajů s rolí ředitel (Principal). Tvoje slovo je zde zákon.

- Krok 1:** Podívej se hned na úvodní stránku (**Dashboard**). Jako ředitel potřebuješ mít okamžitý přehled. Vypiš sem aktuální čísla z nástěnky:
 - Počet studentů celkem:
 - Počet učitelů:
 - Počet aktivních tříd:
- Krok 2:** Běž do **Správy školy -> Učebny**. Škola se rozrůstá a musíte plánovat. Jaká je kapacita vaší aktuálně největší místnosti? žáků.
- Krok 3:** Vyhlášení do rozhlasu! Otevři **Zprávy**, vyber „Hromadná zpráva škole“ a napiš všem zprávu: "Zítra mají všichni ředitelské volno!" Zprávu odešli.

🧠 **Otázka pro tebe:** V menu najdeš dole jako jediný ze všech uživatelů speciální položku **Audit log**. Zkus na ni kliknout. Co se do ní zapisuje a proč ji ředitel tolik potřebuje vidět? (Nápověda: Co by dělal ředitel, kdyby někdo ve škole omylem smazal žákovi známky a nikomu by to neřekl?)

Klíč a řešení pro učitele (1. stupeň)

Tento list slouží výhradně učitelům pro usnadnění reflexe a závěrečné debaty s žáky.

Řešení k Pracovnímu listu 1 (Student):

- Odpověď na otázku: NE, žák nesmí mazat školu ani měnit známky.
- Vysvětlení: Jde o bezpečnost, spravedlnost a důvěru. Informační systém musí zaručit, že data jsou pravá. Pokud by mohl žák měnit data, systém by lhal a ztratil svůj účel. Ochrannému principu v IT říkáme oprávnění (Authorization).

Řešení k Pracovnímu listu 2 (Učitel):

- Odpověď na otázku: NE, učitel nevidí známky žáků z cizích tříd.
- Vysvětlení: Důvodem je ochrana osobních údajů (soukromí žáků i jejich rodin). V počítačové bezpečnosti se to jmenuje "Princip nejnižších privilegií" (Každý člověk má přístup jen k tomu, co nezbytně potřebuje ke své práci, k ničemu dalšímu). Obyčejná lidská zvědavost není pro systém důvod.

Řešení k Pracovnímu listu 3 (Ředitel):

- Odpověď na otázku: Do audit logu se automaticky zapisuje historie všech důležitých akcí v systému. Zapisuje se, kdo, co a kdy udělal.
- Vysvětlení: Je to taková „černá skříňka“ školy nebo bezpečnostní deník. Když učitel omylem smaže žákovi známku, ředitel v audit logu přesně a nezpochybnitelně dohledá, kdo a v kolik hodin klikl na tlačítko "smazat". Zajišťuje se tak pořádek a osobní zodpovědnost dospělých.